

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.12.2016 № 1604)

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

Видавництво ТОВ «ДКС-центр»

Державне управління: удосконалення та розвиток № 9, 2017

УДК 351.86

H. G. Клименко,

к. держ. упр., доцент, докторант кафедри глобалістики, євроінтеграції та управління національною

безпекою Національної академії

державного управління при Президентові України

МЕТОДИ, ЗАХОДИ ТА ЗАСОБИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУЦІЙ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

N. G. Klimenko,

PhD (Public Administration), associate professor, doctoral student of the Department of globalistics, European integration and national security administration

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

METHODS, MEASURES AND MEANS OF STATE REGULATION OF ACTIVITIES OF NON-STATE INSTITUTIONS IN THE FIELD OF NATIONAL SECURITY

У статті досліджено методи, заходи та засоби державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки. Обґрунтовано належність ліцензування, довільної діяльності та державної реєстрації недержавних інституцій до основних заходів та засобів державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки.

The article is devoted to methods, measures and means of state regulation of activity of non-state institutions in the field of national security. The validity of licensing, arbitrary activity and state registration of non-state institutions to the main measures and means of state regulation of activities of non-state institutions in the field of national security is substantiated.

Ключові слова: Діяльність недержавних інституцій, національна безпека, методи, заходи, засоби державного регулювання, ліцензування, державна реєстрація, дозвільна діяльність.

Keywords: Activities of non-state institutions, national security, methods, measures, means of state regulation, licensing, state registration, arbitrary activities.

Постановка проблеми. Державне регулювання діяльності недержавних інституцій, у тому числі й у сфері національної безпеки, зумовлене необхідністю створення умов для ефективного їх функціонування, узгодження їх дій та інтересів, усунення негативних наслідків економічних, соціальних, політичних та інших процесів, які не в змозі врегулювати

ринок та громадянське суспільство та захистом національних інтересів з метою забезпечення прогресивного розвитку людини, суспільства та держави.

У забезпеченні прогресивного розвитку вирішальну роль відіграє розробка ефективної стратегії розвитку, постановка конкретних завдань, визначення їх виконавців і аналіз можливих шляхів їх вирішення. Мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України визначає Стратегія сталого розвитку “Україна – 2020” (далі – Стратегія). Головною передумовою її реалізації є суспільний договір між владою, бізнесом та громадянським суспільством, де кожна сторона має свою зону відповідальності:

відповідальність влади – провести реформи, забезпечити баланс інтересів між громадянським суспільством, державою і бізнесом, просто прозоро та якісно працювати за новими підходами, гарантувати дотримання прав людини;

відповідальність бізнесу – підтримувати та розвивати державу, бізнес-середовище та громадянське суспільство, сумлінно сплачувати податки, здійснювати ефективні інвестування в економіку держави, дотримуватися принципів чесної праці та конкуренції;

відповідальність громадянського суспільства – контролювати владу, жити відповідно до принципів гідності та неухильно додержуватися Конституції України та законів України [14].

У Стратегії одним з чотирьох векторів руху визначено вектор розвитку, який серед реформ та програм розвитку держави передбачає, зокрема, дерегуляцію та розвиток підприємництва.

Зазначене свідчить про те, що забезпечення балансу державних, громадських та бізнесових інтересів, а також визначення ролі та місця у його забезпеченні системи державного регулювання діяльності недержавних інституцій, особливо у сфері національної безпеки, надзвичайно актуальне для України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення незважених раніше частин загальної проблеми. Дослідження державного регулювання діяльності деяких видів недержавних інституцій в Україні зазвичай здійснюються в рамках юридичних (В. Добровольська, К. Меркурова, О. Юдашев), економічних (І. Копченко, О. Червона), політичних наук (О. Корнієвський, В. Новохацький). В галузі державного управління здебільше приділяється увага дослідженням державного регулювання економіки та підприємництва (В. Воторін, А. Комірний, О. Мордвінов), а також різних аспектів взаємодії органів державної влади з громадськими (неурядовими) організаціями (Н. Нижник, В. Олуйко, В. Надрага, В. Новак, К. Павлюк, Н. Піроженко, Л. Усаченко та інші).

Водночас слід зазначити, що виняткове значення державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки для забезпечення безпечної розвитку суспільства, суверенітету і територіальної цілісності держави та захисту прав і свобод людини й громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб підтверджують актуальність дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є визначення методів, заходів та засобів державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед науковців існують певні відмінності у розумінні змісту поняття “державне регулювання”. Зокрема, на думку В. Бакуменка та Ю. Сурміна, державне регулювання слід розглядати як сукупність цілеспрямованих форм, методів і напрямів впливу, що застосовуються органами державного управління для впорядкування системи суспільно-економічних відносин з метою стабілізації і пристосування існуючої суспільно-політичної системи до умов, що змінюються [5, с. 148].

В енциклопедії державного управління державне регулювання визначається як сукупність інструментів, за допомогою яких держава встановлює вимоги до підприємств і громадян. Воно включає закони і допоміжні інструменти, що створюються державою, а також правила, що встановлюються державними та недержавними організаціями з певними делегованими повноваженнями [6, с. 153].

Ми вважаємо, що державне регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки можна визначити як сукупність методів, заходів та засобів, які використовує держава для впорядкування відносин та запобігання негативним явищам, що виникають (можуть виникнути) в процесі взаємодії недержавних інституцій між собою, з державними та міжнародними інституціями, людьми та навколоїшнім природним середовищем для досягнення поставленої мети, що безпосередньо або опосередковано впливає (може вплинути) на національну безпеку.

Об'єктивними чинниками, що зумовлюють необхідність державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки, зокрема, є:

а) виконання державою соціальних функцій щодо забезпечення нормальних умов для життєдіяльності людини та демократичного розвитку суспільства (відповідно до статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека в Україні визнаються найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; крім того, згідно з частиною четвертою статті 13 – держава забезпечує соціальну спрямованість економіки);

б) забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України (стаття 16 Конституції України);

в) забезпечення економічної та інформаційної безпеки України; забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону України (частини перша та третя статті 17 Конституції України);

г) спрямованість зовнішньополітичної діяльності України на забезпечення її національних інтересів і безпеки (стаття 18 Конституції України);

д) встановлені законом обмеження прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей (стаття 36 Конституції України);

е) встановлені судом відповідно до закону в інтересах національної безпеки та громадського порядку обмеження щодо реалізації права проводити збори, мітинги, походи і демонстрації – з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей (частина друга статті 39 Конституції України);

е) забезпечення захисту конкуренції у підприємницькій діяльності; захист прав споживачів, здійснення контролю за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт (частини третя та четверта статті 42 Конституції України) [8].

До основних функцій держави щодо регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки, ми, беручи за основу перелік, запропонований Л. Дідківською і Л. Головко [4, с. 24], пропонуємо віднести наступні:

– цільова (полягає у визначенні цілей, пріоритетів та основних напрямів прогресивного та безпечного розвитку суспільства);

– стимулююча (передбачає формування регуляторів, здатних ефективно впливати на діяльність недержавних інституцій (їх інтереси), стимулювати процеси у прогресивному та безпечному для суспільства напрямі);

– нормативна (передбачає встановлення за допомогою законів, підзаконних актів, норм і правил діяльності недержавних інституцій, тобто визначає правовий простір);

– коригувальна (передбачає коригування розподілу ресурсів з метою розвитку прогресивних процесів, запобігання та ліквідації кризових і надзвичайних ситуацій та забезпечення нормальних умов життєдіяльності суспільства);

– соціально-економічна та політична (передбачає регулювання державою соціально-економічних та політичних відносин і процесів, у тому числі попередження виникнення та ліквідацію наслідків кризових ситуацій, врегулювання конфліктів у соціальній, економічній та політичній сферах через перерозподіл доходів, забезпечення соціального захисту, захист навколошнього природного середовища тощо);

– контрольна (передбачає державний нагляд і контроль за виконанням і дотриманням законів, підзаконних нормативних актів, норм і правил з метою запобігання кризових та надзвичайних ситуацій, конфліктів тощо).

Що стосується методів, то Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає метод як спосіб пізнання явищ природи та суспільного життя; прийом або систему прийомів, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності (науці, виробництві тощо) [1, с. 664].

Енциклопедичний словник з державного управління визначає метод (від грец. *methodos* – шлях дослідження, вчення) як сукупність прийомів (операцій) практичного та теоретичного сприйняття й пізнання (засвоєння) явищ природи та суспільного життя, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності (науці, виробництві тощо) [5, с. 386].

У науковців існують різні підходи до визначення методів, заходів та засобів державного регулювання, при цьому більшість з них стосується державного регулювання економіки, зокрема підприємництва.

Так, В. Воротін визначає методи державного регулювання економіки як способи впливу держави на сферу підприємництва, інфраструктури ринку, некомерційний сектор економіки з метою створення умов їх ефективного функціонування відповідно до напрямів державної економічної політики, кожен з яких ґрунтуються на використанні сукупності інструментів (регуляторів, важелів). Дослідник поділяє їх не прямі та непрямі і вважає основним інструментом прямого державного регулювання нормативно-правові акти, макроекономічні плани, цільові програми розвитку, державні замовлення, централізовано встановлені ціни, державні бюджети, нормативи, ліцензії, державні бюджетні витрати, ліміти і т. ін., а до методів непрямого регулювання відносить інструменти фіiscalnoї, бюджетної, грошово-кредитної, інвестиційної, амортизаційної, інноваційної економічної політики тощо, а також методи морального переконання [2, с. 67].

Т. Владіміров поділяє державне регулювання на тарифне регулювання (спрямоване на створення економічних механізмів) та нетарифне регулювання (охоплює соціальні та адміністративні аспекти) і виділяє наступні методи державного регулювання: правові (закони, нормативні акти, укази) та адміністративні (ліцензії, санкції і штрафи, дозволи, квоти, встановлення норм і стандартів) [6, с. 153].

О. Мордвінов до методів державного регулювання відносить правові, адміністративні, організаційно-економічні, економічні, соціально-психологічні. Правові методи базуються на законодавчо-правових і нормативно-правових інструментах; адміністративні – на застосуванні адміністративних актів і процедур, які мають обов'язкову силу; організаційно-економічні передбачають організацію діяльності суб'єктів регулювання шляхом створення державою умов,

виконання яких робить таку діяльність економічно вигідною; економічні є способами впливу держави на діяльність суб'єктів регулювання через застосування економічних засобів; соціально-психологічні базуються на відкритості інформації та вільному доступі членів суспільства до всіх її видів (освіта, виховання, розширення інформаційної бази, громадська думка, суспільний тиск, переконання тощо) [9, с. 82–83].

Є. Качан виділяє чотири функціональні блоки методів державного регулювання:

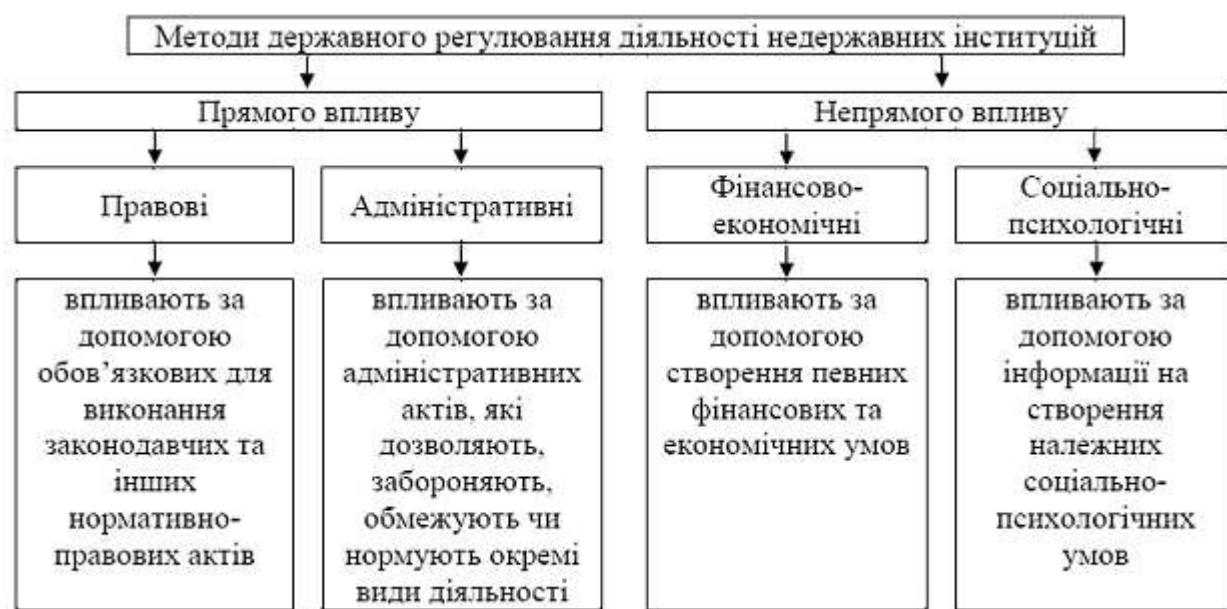
нормативно-правові (визначають правові рамки встановлення відповідності між попитом на робочу силу та її пропозицією, збільшення місткості ринку праці та зростання рівня зайнятості населення);

соціально-економічні (вплив окремих важелів політики оплати праці та доходів на обсяги пропозиції робочої сили та її структуру, формування механізму трудової мотивації);

фінансово-вартісні (охоплюють широкий спектр важелів: доход і прибуток, процентні ставки, цільові економічні фонди, амортизаційні відрахування, інвестиції, кредити тощо), які опосередковано впливають на ринок праці;

організаційно-економічні (полягають у розширенні спектра основних функцій державної служби зайнятості та підвищенні якості послуг, які вона надає населенню) [7, с. 10–13].

Проаналізувавши погляди науковців на методи державного регулювання, ми пропонуємо визначити методи державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки є способами впливу суб'єктів державного регулювання на недержавні інституції з метою створення сприятливих умов для їх діяльності з урахуванням інтересів людини, суспільства та держави. Вони поділяються на прямі та непрямі (див. Рис.).

Методами прямого впливу є правові та адміністративні. За їх допомогою держава безпосередньо впливає на діяльність недержавних інституцій шляхом встановлення обов'язкових для виконання умов, зокрема, щодо необхідності офіційного визнання факту її створення для започаткування діяльності будь-якої недержавної інституції, а у окремих випадках – необхідності отримання дозволу чи ліцензії для здійснення певних видів діяльності. Вони змушують недержавні інституції приймати рішення, засновані не на їх власному виборі, а на приписах держави.

Правові методи спираються на комплекс законодавчих та нормативних актів, що регулюють правила поведінки недержавних інституцій та передбачають заходи контролю за їх виконанням, що дозволяють виявляти та попереджати порушенням вимог законодавства (Конституція України, закони України, постанови парламенту та уряду, укази Президента України, міжнародні акти, ратифіковані в установленому порядку, накази міністерств та інші підзаконні акти, які регламентують діяльність недержавних інституцій).

Адміністративні методи базуються на законодавстві і діють через систему встановлених ним норм і правил, які необхідні для регулювання певних видів діяльності з метою захисту навколошнього природного середовища, життєво важливих інтересів суспільства, держави та окремих громадян. Вони створюють правові умови і передбачають прийняття суб'єктом державного регулювання юридично значущих рішень для діяльності недержавних інституцій і поділяються на заходи заборони (визнання діяльності суспільно небезпечною або шкідливою), дозволу та обмеження (ліцензування, дозвільна діяльність, патентування тощо), примусу (забезпечення прийнятного рівня безпеки для населення, навколошнього природного середовища, забезпечення належної якості продукції, робіт та послуг тощо), стимулювання.

Адміністративні методи використовуються для охорони навколошнього середовища (екологічні норми, ліміти, штрафи, санкції); підтримання мінімальних параметрів рівня життя населення (мінімальна зарплата, прожитковий мінімум, соціальні нормативи, соціальні стандарти); ліквідації негативних наслідків ринкової конкуренції (монополізму – шляхом

встановлення квот на виробництво, обмеження цін, рентабельності, стандартизації); боротьби з тіньовим бізнесом; задоволення потреб споживачів і захисту їхніх прав (державні замовлення, стандарти, сертифікація, соціально-економічні норми і нормативи, ліцензування діяльності); захисту національних інтересів в зовнішньоекономічній діяльності (квоти на ввезення, ліміти, митні обмеження, державна експертіза, реєстрація); забезпечення реалізації цільових комплексних програм [10].

Фінансово-економічні та соціально-психологічні методи є методами непрямого впливу, які опосередковано впливають на діяльність недержавних інституцій шляхом створення сприятливих умов для їх розвитку, взаємодії між собою, стимулювання та заохочення до певної діяльності. Використовуючи їх держава безпосередньо не втручається у процес прийняття рішень недержавними інституціями, а лише створює передумови до того, щоб при самостійному виборі, недержавні інституції тяжіли до тих варіантів, які відповідають інтересам особи, суспільства, держави.

Фінансово-економічні методи дозволяють створити економічні, фінансові та матеріальні стимули або небезпеки збитків, які можуть впливати на поведінку та інтереси недержавних інституцій. Вони створюють умови, які спонукають недержавні інституції вирішувати ті чи інші завдання для досягнення поставленої мети з урахуванням не лише власних, але й державних та громадських інтересів, залишаючи за недержавними інституціями свободу вибору поведінки, або ж стримують їх від вчинення певних дій. До них належать:

- фінансово-бюджетне регулювання (податкові ставки і види податків, податкові пільги, регулювання доходів бюджету, структура та обсяг державних витрат);
- грошово-кредитне регулювання (операції на відкритому ринку, дисконтні ставки, норми обов'язкових резервів, регулювання грошової маси, кредитні пільги);
- цінове регулювання (використання системи цін і тарифів, формування правил та умов ціноутворення);
- валютне регулювання (регламентація валютних операцій, міжнародних розрахунків та порядку здійснення угод з валютними цінностями);
- амортизаційне регулювання (норми амортизації та напрями використання амортизаційного фонду) [10; 15, с. 43].

Соціально-психологічні методи сприяють формуванню мотивації та підтримці позитивних переконань, психологічних настанів щодо урахування під час здійснення тієї чи іншої діяльності певних аспектів, у тому числі і щодо забезпечення національної безпеки. До них, зокрема, належить пропаганда, у тому числі і соціальна реклама, роз'яснювальна робота тощо.

Отже, державне регулювання з одного боку передбачає формування механізмів та стимулів певної організації діяльності недержавних інституцій, а з іншого – застосування заходів державного примусу до тих, що порушує вимоги, зазначені у правових актах. Правові акти у даному випадку є юридичною формою, в яку втілюються різні методи та засоби державного впливу. Ці методи та засоби є складною системою економічних, правових та організаційно-адміністративних, соціальних та інших заходів [16, с. 199].

У словникових джерелах засіб визначається як прийом, якає спеціальна дія, що дає можливість здійснити що-небудь, досягти чогось; спосіб; те, що служить знаряддям у якій-небудь дії, справі [1, с. 420], а заходи як сукупність дій або засобів для досягнення, здійснення чого-небудь [1, с. 432].

Зважаючи на зазначене, заходами та засобами державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки, на нашу думку, є визначені законодавством спеціальні дії, що дають можливість суб'єктам державного регулювання прямо чи опосередковано впливати на недержавні інституції, примушуючи або заохочуючи їх враховувати у своїй діяльності інтереси людини, суспільства та держави.

До основних засобів державного регулювання діяльності недержавних інституцій частиною першою статті 12 Господарського кодексу України віднесено державне замовлення; ліцензування, патентування і квотування; технічне регулювання; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій [3].

Ми пропонуємо зосередитись на тих засобах і заходах державного регулювання, які, на нашу думку, є пріоритетними для державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки.

Беручи до уваги те, що одним з принципів ліцензування є пріоритетність захисту прав, законних інтересів, життя і здоров'я людини, навколоїшнього природного середовища, захисту обмежених ресурсів держави та забезпечення безпеки держави, і яке Закон України “Про ліцензування видів господарської діяльності” визначає засобом державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до його вимог, спрямованим на забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів [13], ми пропонуємо віднести ліцензування до основних заходів державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки.

Водночас, зважаючи на те, що ліцензія засвідчує наявність у суб'єкта господарювання права на провадження визначеного ним виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню [13], а документ дозвільного характеру – надання суб'єкту господарювання права на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності або видів

Підстави для такого твердження нам дає те, що документ дозвільного характеру видається на об'єкт, яким є природні ресурси, земельна ділянка, ґрунтovий покрив земельних ділянок, споруда, будівля, приміщення, устаткування, обладнання та механізми, що вводяться в експлуатацію або проектиуються, окрема операція, господарська діяльність певного виду, робота та послуга, а також документи, які використовуються суб'єктом господарювання у процесі проходження погоджувальної (дозвільної) процедури (проектна документація на будівництво об'єктів, землевпорядна документація, містобудівна документація, гірничий відвід) [12]. А також позиція О. Мордвінова, який відносить дозволи до адміністративних засобів [9, с. 211].

Досліджуючи основні заходи державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки слід зауважити, що обов'язковою умовою законності існування та діяльності будь-якої недержавної інституції є її державна реєстрація.

Водночас варто зазначити, що утворення і діяльність недержавних інституцій (політичних партій та громадських організацій тощо), програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняється (стаття 37 Конституції України [8]).

Мета діяльності недержавних інституцій (бізнесових і громадських, благодійних та релігійних організацій, політичних партій тощо, керівниками, власниками, засновниками яких не є держава в особі її органів та посадових осіб) зазначається в установчих документах. Зазначений документ (або його копія) залежно від виду недержавної інституції подається суб'єктам державної реєстрації або державним реєстраторам для здійснення державної реєстрації, які, у випадку не відповідності мети (цілі) створення та діяльності недержавної інституції Конституції та законам України, відмовляють у її реєстрації.

Тому, на нашу думку, одним з основних заходів державного регулювання діяльності у сфері національної безпеки є державна реєстрація недержавних інституцій. Зазначена реєстрація – це офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення недержавної інституції, засвідчення факту наявності у неї відповідного статусу. Її здійснення регулюється Законом України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань”, який визначає зазначену державну реєстрацію як офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення юридичної особи, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, засвідчення факту наявності відповідного статусу громадського об'єднання, професійної спілки, її організації або об'єднання, політичної партії, організації роботодавців, об'єднань організацій роботодавців та їхньої символіки, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, про юридичну особу та фізичну особу – підприємця [11].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження дозволило визначити об'єктивні чинники, що зумовлюють необхідність державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки.

В ході дослідження було уточнено визначення поняття “методи державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки”, які, на нашу думку, є способами впливу суб'єктів державного регулювання на недержавні інституції з метою створення сприятливих умов для їх діяльності з урахуванням інтересів людини, суспільства та держави.

До методів державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки належать правові, адміністративні, фінансово-економічні та соціально-психологічні.

Заходами та засобами державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки, на нашу думку, є визначені законодавством спеціальні дії, що дають можливість суб'єктам державного регулювання прямо чи опосередковано впливати на недержавні інституції, примушуючи або заохочуючи їх враховувати у своїй діяльності інтереси людини, суспільства та держави.

До основних заходів та засобів державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки, на нашу думку, слід віднести ліцензування, довільну діяльність та державну реєстрацію недержавних інституцій.

В подальшому кожен з них доцільно більш детально дослідити окремо.

Література.

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.
2. Воротін В. Є. Макроекономічне регулювання в умовах глобальних трансформацій : монографія / В. Є. Воротін. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 392 с.

3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

4. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки / Л. І. Дідківська, Л. С. Головко. – К. : Знання-Прес, 2000. – 209 с.

5. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.

6. Енциклопедія державного управління: у 8 томах/ Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011.: Т. 4: Галузеве управління / наук.-ред. колегія: М. М. Іжа (співголова), В. Г. Бодров (співголова) та ін. – 2011. – 648 с.

7. Качан Є. П. Принципи та методи формування регіональної політики ринку праці / Є. П. Качан // Зайнятість та ринок праці: Міжвідом. наук. зб. – К., 2001. – Вип. 15. – С. 3–16.

8. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

9. Мордвінов О. Г. Управління аграрним природокористуванням в умовах ринкової трансформації : монографія / О. Г. Мордвінов. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 344 с.

10. Національна економіка / А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна, Т. Л. Желюк, Т. М. Попович ; ред. : А. Ф. Мельник. – К. : Знання, 2011. – 464 с.

11. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань [Електронний ресурс] : Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

12. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності [Електронний ресурс] : Закон України від 06 вересня 2005 р. № 2806-IV. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>

13. Про ліцензування видів господарської діяльності [Електронний ресурс] : Закон України від 2 березня 2015 р. № 222-VIII. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/222-19>

14. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020” [Електронний ресурс] : указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

15. Смолін Г. В. Державне регулювання господарської діяльності : курс лекцій. / Г. В. Смолін. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 528 с.

16. Тихомирова Л. В., Тихомиров М. Ю. Юридическая энциклопедия / Под ред. М. Ю. Тихомирова ; 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Изд-е г-на Тихомирова М. Ю., 2001. – 972 с.

References.

1. Busel, V. T. (2005), *Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoi ukrains'koi movy* [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language], VTF “Perun”, Kyiv, Irpin', Ukraine.
2. Vorotin, V. Ye (2002), *Makroekonomiche rehuliuvannia v umovakh hlobal'nykh transformatsij* [Macroeconomic regulation in the conditions of global transformations], UADU, Kyiv, Ukraine.
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine “The Commercial Code of Ukraine”, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 25 August 2017).
4. Didkivs'ka, L. I. and Holovko,, L. S. (2000), *Derzhavne rehuliuvannia ekonomiky* [State regulation of Economy], Znannia-Pres, Kyiv, Ukraine.
5. Surmin, Yu. P. Bakumenko, V. D. and Mykhnenko, A. M. (2010), *Entsyklopedichnyj slovnyk z derzhavnoho upravlinnia* [Encyclopedic Dictionary of Public Administration], NADU, Kyiv, Ukraine.
6. Izha, M. M. and Bodrov, V. H. (2011) *Entsyklopedia derzhavnoho upravlinnia* [Encyclopedia of Public Administration], vol. 4, NADU, Kyiv, Ukraine.
7. Kachan, Ye. P. (2001), “Principles and methods of formation of regional labor market policy”, *Zajniatist' ta rynok pratsi*, vol. 15, pp. 3–16.
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Constitution of Ukraine, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 25 August 2017).
9. Mordvinov, O. H. (2000), *Upravlinnia ahrarnym pryrodokorystuvanniam v umovakh rynkovoi transformatsii* [Management of agrarian nature in conditions of market transformation], UADU, Kyiv, Ukraine.
10. Mel'nyk, A. F. Vasina, A. Yu. Zheliuk, T. L. and Popovych, T. M. (2011) *Natsional'na ekonomika* [National economy], Znannia, Kyiv, Ukraine.
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine “On the state registration of legal entities, individuals - entrepreneurs and public formations”, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (Accessed 15 August 2017).

12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2005), The Law of Ukraine “About the permit system in the field of economic activity”, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2806-15> (Accessed 25 August 2017).
13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “ About licensing of types of economic activity”, available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (Accessed 25 August 2017).
14. The President of Ukraine Verkhovna Rada of Ukraine (2015), Decree of the President of Ukraine “About the Strategy of Sustainable Development “Ukraine-2020”. available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (Accessed 25 August 2017).
15. Smolyn, H. V. (2012), *Derzhavne rehuliuvannia hospodars'koi diial'nosti* [State regulation of economic activity], L'viv's'kyj derzhavnyj universytet vnutrishnikh sprav, L'viv, Ukraine.
16. Tihomirova, L. V. and Tihomirov, M. Ju. (2001), *Juridicheskaja jenciklopedija* [Legal encyclopedia], Izd-e g-na Tihomirova M. Ju., Moskva, Rosijskaja Federacija.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2017 р.

Вгору

ТОВ "ДКС Центр"